

Iceland
Liechtenstein
Norway grants

Norway grants

KÚRIA ZUZANA ZÁŽITOK V MÚZEU

PROJEKT CLT01011

Zhodnotenie projektu

OBSAH

4 O PROJEKTE

Projekt „Kúria Zuzana – Zázitok v múzeu“ podalo Múzeum Spiša v roku 2019 s cieľom získať financie na obnovu hospodárskej kúrie v areáli Kaštieľa v Markušovciach. Hlavným zámerom je vytvoriť nové expozície obohatené o interaktívne prvky a moderné technológie. Projekt bol úspešne schválený v roku 2020. Kúria, ktorú v roku 1745 vybudoval František Máriássy so svojou manželkou Zuzanou, nesie meno na počesť jej zakladateľky. Cieľom je nielen rekonštrukcia budovy, ale aj uchovanie nehmotného dedičstva, ako sú zvyky, tradície a remeslá regiónu Spiš. Expozície budú obsahovať prvky rozšírenej reality a zapoja všetky zmysly návštevníkov. Projekt plánuje otvoriť svoje brány v roku 2024 a priniesť návštevníkom unikátny zážitok v modernizovanom prostredí historickej kúrie.

8 REKONŠTRUKCIA KÚRIE ZUZANA

Projekt obnovy Kúrie Zuzana v Markušovciach začal v januári 2021 podpisom zmluvy a prebiehal za aktívnej spolupráce s domácimi i zahraničnými partnermi. Cieľom bolo nielen zachrániť historickú budovu, ale aj obohatiť ju o moderné expozície. V roku 2022 sa naplno rozbehli stavebné práce, pričom boli realizované aj rôzne kultúrne podujatia ako LETOhranie a hudobné majstrovské kurzy. Počas rekonštrukcie sa tím Múzea Spiša stretol s nečakanými výzvami, ktoré sa však podarilo úspešne zvládnuť.

Rok 2023 priniesol významné pokroky v interiérovej úprave, montáži infraštruktúry a príprave nových expozícií. V januári 2024 sa stavebné práce ukončili a projekt sa posunul do finálnej fázy zariadenia interiéru a inštalácie výstav. Kúria Zuzana sa tak stáva moderným kultúrnym priestorom, ktorý spája historické dedičstvo s inovatívnymi technológiami.

10 PRIEBEH REKONŠTRUKCIE V OBRAZOCH

Pohľad do novej národopisnej expozície s názvom "Príbeh predkov".

O PROJEKTE

*Základná myšlienka a idea
projektu s označením
CLT 01011*

Múzeum Spiša v Spišskej Novej Vsi v roku 2019 podalo v rámci vtedajšej výzvy Podnikanie v oblasti kultúrneho dedičstva a kultúrna spolupráca Grantov EHP projekt s názvom Kúria Zuzana - Zážitok v múzeu. Zámerom spísaného projektu bolo získať podporu pre obnovenie hospodárskej kúrie, sídliacej v areáli Kaštieľa v Markušovciach a následnú inštaláciu nových expozícií, obohatenú o interaktívne prvky a nové technológie. Správcom areálu je Múzeum Spiša. Okrem hospodárskej budovy v tomto areáli sídli renesančný kaštieľ a letohrádok Dardanely. Toto vznešené prostredie dotvára malebný francúzsky park. V roku 2020 získalo Múzeum Spiša radosnú správu - podaný projekt úspešne prešiel úzkym výberom a bolo odsúhlasené financovanie plánovaných aktivít.

Hospodárska budova prešla celkovou rekonštrukciou v 80tych rokoch. V súčasnosti je najvyššie poschodí depozitárny priestor a na prízemí je situovaný predaj vstupeniek a

propagačného materiálu múzea. Pôvodne bola budova určená pre ubytovanie služobníctva a v prízemných priestoroch boli ustajnené hospodárske zvieratá, resp. kone, ktoré boli zapriahnuté ku kočom. Prečo „Kúria Zuzana“? Budovu nechal v roku 1745 vybudovať František Máriássy (*1706 – †1756) so svojou manželkou Zuzanou Szontághovou (*1703 – †1770). Svedčí o tom aj reliéf nad jedným z portálov v budove, kde sú znázornené rodové erby oboch manželov. Ich potomkovia žili v areáli múzea až do roku 1933, kedy kaštieľ odpredal Edmund Máriássy. Potomkovia rodu Máriássy sa následne rozprchlí do rôznych kútov Európy. Zrekonštruovaná Kúria Zuzana je prsteňom, ktorý bude spájať klenoty zviazané s rodom Máriássy, situované v areáli Francúzskeho parku.

Víziou tohto projektu je poskytnúť nový pohľad na múzeum a jeho využitie, nový spôsob vzdelávania a prezentácie zážitku. Využitím rozšírenej reality chceme vniesť personalizáciu do historických zbierok. Historická postava tak v autentickom prostredí pred návštevníkom vystúpi a stane sa rozprávačom. Vďaka aplikovaniu tejto formy prezentácie na etnografickú časť expozície, zobrazujúce historické obyčaje ľudí z regiónu Spiš, napojíme návštevníka na vlastné zážitky. Zapojením všetkých zmyslov, hraním dobovej hudby, ukázkami odevov či praktickými ukázkami remesiel vrátime návštevníka v čase do obydli a tradícií svojich predkov.

Z pohľadu pamiatok sú Markušovce perlou medzi obcami regiónu Spiš. Súčasnnosť nám však nastavuje zrkadlo kontrastov. Cieľom nášho

projektu je nielen záchrana hmotného kultúrneho dedičstva, ktoré nám zanechali naši predkovia, oveľa ťažšia je úloha uchovania nehmotného dedičstva, odovzdávanie a zachovanie tradícií, zvykov, zručností, vedomostí. Dôležitým krokom je preto zapojenie marginalizovaných skupín v projekte, aby sa stali jeho aktívnou súčasťou a tvorcom.

Veríme že sa nám spoločne, všetkým aktérom projektu podarí naplniť toto poslanie a že sa už v roku 2024 stretneme v rekonštruovanej Kúrii Zuzana, na prehliadke nových expozícií, v exkluzívnych priestoroch pre návštevníkov, kde im poskytneme služby, relax, zábavu, ale i vzdelávanie.

Čo sa nám v projekte podarilo a mohlo byť inšpiráciou pre ostatných príjemateľov?

Projekt zameraný na obnovu a revitalizáciu národnej kultúrnej pamiatky - Historického budovy v Markušovciach (NKP HB), sa podaril nad očakávania. Rekonštrukcia bola realizovaná s cieľom dlhodobo zachovať a zmysluplne využiť tento objekt, pričom bol kladený dôraz na jeho pamiatkový, historický a múzejný význam. Súčasne

Každý projekt so sebou prináša nečakané výzvy, ktoré sa odhalia až v priebehu jeho realizácie. Ani naša kúria nebola výnimkou – prekvapila nielen nás, ale aj skúsených stavbárov a architektov svojimi skrytými tajomstvami a náročnosťou rekonštrukčných prác.

bola budova adaptovaná na poskytovanie kvalitných kultúrnych služieb pre domácich i zahraničných návštevníkov.

Nové expozície, vybavené modernými technológiami, predstavujú jedinečný prínos na Slovensku. Spojenie prezentácie zbierkových predmetov s využitím virtuálnej reality umožňuje návštevníkom nazrieť do života a príbehov našich predkov. Inovatívne riešenia a nové doplnkové programy navyše otvárajú možnosti celoročného využitia areálu, ktorý ponúka širokú škálu aktivít – od remeselných dielní a hudobných kurzov, cez letné tábory až po kultúrne podujatia ako „Letohranie“.

Cesta k obnove

REKONŠTRUKCIA KÚRIE ZUZANA

Projekt obnovy Kúrie Zuzana je výnimočným príkladom toho, ako aj zdanlivo opustené kultúrne dedičstvo môže opäť ožiť. Všetko sa začalo v januári 2021, keď bola podpísaná projektová zmluva. Po dlhých rokoch príprav a hľadania financií získal návrh rekonštrukcie hospodárskej budovy v Markušovciach zelenú a mohol sa začať realizovať. Hneď v úvode prebehli prvé školenia a tréningy organizované odborom Grantov EHP. Už v marci sa projektový tím spojil s islandským partnerom – dizajnerským štúdiom Gagarín, aby prediskutovali začiatok medzinárodnej spolupráce.

Prípravy napreďovali rýchlym tempom. V apríli 2021 začali verejné obstarávania na stavebné práce. V máji sme obdržali finálne návrhy od architektov a o mesiac neskôr prebehla slávnostná otváracia konferencia projektu. Letné mesiace priniesli bohatý kultúrny program, ktorý prilákal návštevníkov do Markušoviec, aby si vychutnali koncerty a prehliadky v príjemnom prostredí kaštieľa a francúzskeho parku.

Na jeseň 2021 sa Múzeu Spiša podarilo získať vzácne dary od grófký Heidi Máriašsy, ktorá múzeu venovala desiatky predmetov súvisiacich s históriou rodu Máriašsyovcov. Tento dar obohatil expozície a dodal projektu osobitý rozmer. V novembri prebehlo otváranie ponúk na stavebné práce, čo znamenalo ďalší dôležitý krok smerom k zahájeniu rekonštrukcie.

Rok 2022 sa niesol v znamení intenzívnych stavebných a kultúrnych aktivít.

**Takto vyzerala pôvodná
"koniareň" pred rekonštrukciou.**

Január a február boli venované administratívnym úkonom a prípravám na hlavnú rekonštrukciu. V lete prebehla tradičná akcia LETOhranie, ktorá prilákala množstvo návštevníkov svojím bohatým programom. V júli sa konal aj hudobný majstrovský kurz, ktorý spojil umenie a vzdelávanie pre mladých talentovaných hudobníkov.

Jeseň roku 2022 znamenala začiatok stavebných prác v plnom rozsahu. Prebiehali búracie práce a začala sa budovať infraštruktúra pre nové expozície. Sprievodným programom bola aj výstava, ktorá sa venovala kultúrnemu dedičstvu rómskej a židovskej menšiny. Do konca roka sa podarilo dokončiť mnoho úloh, a to aj napriek neočakávaným prekážkam, ktoré prinášala rekonštrukcia historickej budovy.

V januári 2023 nabrali stavebné práce nové tempo a zhotoviteľ pracoval na interiérových úpravách, inštaláciách a dokončovacích prácach. V apríli sa projektový tím úspešne uchádzal o dodatočné finančné prostriedky na realizáciu expozícií. Letné mesiace priniesli finálne úpravy a prípravy na otvorenie zrekonštruovanej Kúrie Zuzana. V septembri sa dokončila šindľová strecha a na jeseň sa práce presunuli do interiéru, kde sa inštalovali podlahy, elektroinštalácie a interiérové zariadenie.

Rok 2024 priniesol ďalší významný míľnik projektu. V januári boli stavebné práce úspešne ukončené a stavba bola odovzdaná zhotoviteľom. Nastal čas pre zariadenie interiéru a prípravu expozícií. V marci bola podpísaná

**Koniareň po rekonštrukcii
pred inštaláciou nábytku.**

zmluva s dodávateľom novej etnografickej expozície s názvom „Príbeh predkov“. Celý projektový tím so zatajeným dychom sledoval, ako sa sen o modernej expozícii mení na skutočnosť.

Rekonštrukcia Kúrie Zuzana prináša nový život historickej budove a jej okolie sa mení na miesto plné kultúrnych podujatí a vzdelávacích aktivít. Celý tím s hrdosťou sleduje, ako sa dlhoročné úsilie pretavuje do konkrétnych výsledkov, ktoré prinášajú nové možnosti pre verejnosť a zachovanie kultúrneho dedičstva pre budúce generácie.

PRIEBEH REKONŠTRUCIE V OBRAZOCH
